

STUDIA ETNOLOGICZNE I ANTROPOLOGICZNE

Tom 15

WYDAWNICTWO
UNIwersYTETU ŚLĄSKIEGO
KATOWICE 2015

**STUDIA ETNOLOGICZNE
I ANTROPOLOGICZNE**

Tom 15

STUDIA ETNOLOGICZNE I ANTROPOLOGICZNE

Tom 15

pod redakcją

Grzegorza Odoja i Magdaleny Szalbot

REDAKTOR NACZELNY

Halina Rusek

RADA REDAKCYJNA

Zygmunt Kłodnicki – przewodniczący, Gabor Barna, Zuzana Beňušková, Irena Bukowska-Floreńska, Zenon Gajdzica, Iwona Kabzińska, Jan Kajfosz, Stepan Pavluk, Aleksander Posern-Zieliński, Klaus Rot, Halina Rusek, Tadeusz Siwek, Rastislava Stoličná, Miroslav Válka, Jiří Woitsch

SEKRETARZ REDAKCJI

Magdalena Szalbot

ZESPÓŁ RECENZENTÓW

Jan Adamowski, Władysław Baranowski, Dušan Drljača, Róża Godula-Węclawowicz, Marek Haltof, Ryszard Kantor, Grażyna E. Karpińska, Krystyna Kossakowska-Jarosz, Eva Krekovičova, Jiří Langer, Urszula Lehr, Lech Mróz, Wojciech Olszewski, Grzegorz Pełczyński, Michael Siemon, Teresa Smolińska, Anna Szyfer, Ryszard Vorbrich

REDAKCJA

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji

Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej

ul. Bielska 62, 43-400 Cieszyn, tel.: (+48) 33 854 6150, fax: (+48) 33 854 6101

e-mail: seia@us.edu.pl

www: seia.us.edu.pl

Publikacja jest dostępna także w wersji internetowej:

Central and Eastern European Online Library

www.cceol.com

Spis rzeczy

Od Redakcji (<i>Halina Rusek</i>)	9
--	---

ARTYKUŁY

Przeobrażenia współczesnej przestrzeni miejskiej

Albert Miściorak: Przyroda w mieście: pamięć czy zapomnienie? Przykład Coney Island w Nowym Jorku oraz Weißensee i Spreeinsel w Berlinie	13
Jacek Szczyrbowski: Żywiół przestrzeni czy ład pamięci? Przestrzeń jako źródło pamiętania i tożsamości społecznej – uwagi na temat procesu badawczego	26
Martyna Fołta: Kreacja / destabilizacja miejskiej przestrzeni publicznej przez sztukę	35
Dorota Świwała-Trybek: Kulinarium w przestrzeni miasta. Nowe trendy, nowe potrzeby mieszkańców	48
Rafał Nahirny: Nadnaturalny horror w Google Street View. Estetyka niepokoju a obrazy ładu w przestrzeni miejskiej	65

Miasto i miejskość – między ładem a żywołem

Grzegorz Błahut: Miejska ulica jako przestrzeń życia politycznego – między ładem cenzury a żywołem buntu	81
---	----

Regina Maga-Jagielnicka: Miasto w pułapce żywiowości	94
Ryszard Kantor: Formy, sposoby i cele wybranych dramatyizacji przestrzeni miejskiej. Czy istnieje sprzeczność między omnipotencją władzy i dążeniami różnych grup społeczności miejskiej?	106
Renata Hołda: Miasto jako przestrzeń performansu kulturowego	131
Aleksandra Synowiec: Kijowski Majdan jako symbol nowej Ukrainy	144
Maciej Kurcz: Między ładem i chaosem. Ulica omdurmańska widziana oczami etnografa	154
Magdalena Szalbot: Zabawa w mieście: przypadek shoefiti	167
Barbara Rożałowska: Prawo do miasta – społeczna konstrukcja idei miejskości w przestrzeni Internetu	179

Doświadczanie miasta i tożsamość miejsca

Robert Losiak, Renata Tańczuk: Pejzaż dźwiękowy miejsca zamieszkania w doświadczeniu wrocławian	191
Jana Jaďud'ová, Ján Zelený: Manažment riadenia vzťahu mesto – človek	204
Zdena Krišková: Tradičné prvky v priestore súčasného mesta	213
Konrad Kuźma: Urbexersi – eksploratorzy opuszczonego miasta	223
Katarzyna Marcol: Współczesne autoidentyfikacje mieszkańców Zaolzia	240

SPRAWOZDANIA I RECENZJE

<i>Granice i pogranicza: państw, grup, dyskursów... Perspektywa antropologiczna i socjologiczna.</i> Red. Grażyna KUBICA, Halina RUSEK. Katowice, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego 2013 (<i>Barbara Grabowska, Karolina Kania</i>)	253
Andrzej NIKITOROWICZ: <i>Ukraińcy Podlasia. Dylematy tożsamościowe.</i> Kraków, Wydawnictwo Nomos 2014 (<i>Halina Rusek</i>)	258
O niedostrzegalności ekonomii dóbr symbolicznych. Pierre BOURDIEU: <i>Kunst und Kultur. Zur Ökonomie symbolischer Güter.</i> Berlin, Suhrkamp 2014 (<i>Jan Kajfosz</i>)	261
Waldemar KULIGOWSKI: <i>Złe miasta. 23 sample z rzeczywistości.</i> Biblioteka Czasu Kultury. Poznań, Stowarzyszenie Czasu Kultury 2014 (<i>Karolina Kania</i>)	264

Contents

From the Editors (<i>Halina Rusek</i>)	9
---	---

ARTICLES

Transformations of modern city-space

Albert Miściorak: Nature in the city: remembering or forgetting? A case study of Coney Island in New York and Weißensee and Spreeinsel in Berlin	13
Jacek Szczyrbowski: Spontaneity of space or order of memory? Space as source of remembering and social identity – remarks about research process	26
Martyna Fołta: Creation / Destabilisation of urban city-space by art	35
Dorota Świtłała-Trybek: The culinary scene in city space. New trends, new needs of residents	48
Rafał Nahirny: Supernatural horror in Google Street View. Aesthetics of anxiety versus images of order in urban space	65

City and urbanity – between order and the elements

Grzegorz Błahut: Urban street as political space: between order of censorship and spontaneity of rebellion	81
Regina Maga-Jagielnicka: City entrapped by spontaneit	94

Ryszard Kantor: Forms, ways and aims of some dramatizations of urban space. Is there a conflict between omnipotence of power and goals of urban community's different groups?	106
Renata Hołda: City as a space of cultural performance	131
Aleksandra Synowiec: Kiev's Maidan as symbol of new Ukraine	144
Maciej Kurcz: In between order and chaos. Omdurman street in the eyes of ethnographer	154
Magdalena Szalbot: Fun in the city: a case of shoefiti	167
Barbara Rożałowska: The right to the city-social construction of the concept of urbanity in the Internet space	179

Experiencing the city and identity of a place

Robert Losiak, Renata Tańczuk: Soundscape of domicile as experienced by residents of Wrocław	191
Jana Jaďudová, Ján Zelený: Manažment riadenia vzťahu mesto – človek	204
Zdena Krišková: Tradičné prvky v priestore súčasného mesta	213
Konrad Kuźma: Urbexers – explorers of a desolate city	223
Katarzyna Marcol: Contemporary self-identifications of Zaolzie residents	240

REPORTS AND REVIEWS

Review: <i>Granice i pogranicza: państw, grup, dyskursów... Perspektywa antropologiczna i socjologiczna</i> . Red. Grażyna KUBICA, Halina RUSEK. Katowice, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego 2013 (<i>Barbara Grabowska, Karolina Kania</i>)	253
Review: Andrzej NIKITOROWICZ: <i>Ukraińcy Podlasia. Dylematy tożsamościowe</i> . Kraków, Wydawnictwo Nomos 2014 (<i>Halina Rusek</i>)	258
Review: O niedostrzegalności ekonomii dóbr symbolicznych . Pierre BOURDIEU: <i>Kunst und Kultur. Zur Ökonomie symbolischer Güter</i> . Berlin, Suhrkamp 2014 (<i>Jan Kajfosz</i>)	261
Review: Waldemar KULIGOWSKI: <i>Złe miasta. 23 sample z rzeczywistości</i> . Biblioteka Czasu Kultury. Poznań, Stowarzyszenie Czasu Kultury 2014 (<i>Karolina Kania</i>)	264

Od Redakcji

Oddajemy w Państwa ręce kolejny – 15, a więc jubileuszowy – tom „Studiów Etnologicznych i Antropologicznych”¹. Od tego numeru „Studia Etnologiczne i Antropologiczne” będą ukazywały się w zmienionej postaci. Począwszy od 2015 roku, na łamach czasopisma oprócz artykułów, rozpraw naukowych i doniesień z badań publikowane będą recenzje i sprawozdania. Ponadto w kolejnych numerach planujemy utworzenie działu „Varia”, obejmującego m.in. komunikaty, omówienia, kronikę.

Zmiany, jakim w ostatnich latach podlega czasopismo, obejmują m.in.: wpisanie „Studiów Etnologicznych i Antropologicznych” w marcu 2014 roku do Rejestru dzienników i czasopism Sądu Okręgowego w Katowicach oraz – począwszy od tomu 14 – zamieszczanie na tylnej okładce każdego numeru kodu QR, który umożliwi szybki dostęp do dodatkowych informacji o publikacji.

Przypomnijmy, że wydawane przez Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Śląskiego „Studia Etnologiczne i Antropologiczne” ukazują się od 1997 roku. Od września 2012 roku „Studia Etnologiczne i Antropologiczne” znajdują się na liście czasopism punktowanych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (tzw. część B wykazu czasopism naukowych nieposiadających współczynnika wpływu *Impact Faktor (IF)*).

Zachęcamy do sięgania po starsze i bieżące numery „Studiów Etnologicznych i Antropologicznych” w wersji elektronicznej. Na stronie internetowej czasopisma (www.seia.us.edu.pl) można bezpłatnie pobrać spisy treści, wstępy oraz abstrakty tekstów opublikowanych w pierwszych 9 tomach oraz pełnotekstowe wersje

---

¹ Zalecany przez Redakcję „Studiów Etnologicznych i Antropologicznych” sposób cytowania artykułów z czasopisma, np.: M. SZALBOT: *Zabawa w mieście. Przypadek shoefiti*. „Studia Etnologiczne i Antropologiczne” 2015, T. 15, s. 167–178.

numerów „Studiów Etnologicznych i Antropologicznych”, które ukazały się po 2010 roku.

Zapraszamy Państwa do współpracy i nadsyłania na adres Redakcji tekstów – zarówno w języku polskim, jak i w językach kongresowych (angielski, niemiecki, francuski, hiszpański i rosyjski).

Zachęcamy do regularnego odwiedzania strony internetowej czasopisma. Jesteśmy przekonani, że poszerzenie formuły „Studiów Etnologicznych i Antropologicznych” w jeszcze pełniejszej mierze przyczyni się do tego, że czasopismo będzie stwarzać etnologom, antropologom i folklorystom możliwość dyskusji, wymiany doświadczeń i zapoznawania się z wynikami prowadzonych badań oraz będzie inspirować i wytyczać nowe ścieżki badawcze.

Halina Rusek

PROFIL CZASOPISMA „STUDIA ETNOLOGICZNE I ANTROPOLOGICZNE”

„Studia Etnologiczne i Antropologiczne” ukazują się od 1997 roku. Czasopismo jest rocznikiem wydawanym przez Uniwersytet Śląski. Od września 2012 roku „Studia Etnologiczne i Antropologiczne” znajdują się na liście czasopism punktowanych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (tzw. lista B).

Tematyka proponowana w ramach wydawnictwa obejmuje rozprawy naukowe oraz doniesienia z badań ściśle związane z zagadnieniami etnologii i antropologii. „Studia Etnologiczne i Antropologiczne” stwarzają etnologom, antropologom i folklorystom, możliwość dyskusji, wymiany doświadczeń i zapoznawania się z wynikami aktualnie prowadzonych badań.

WYTYCZNE DOTYCZĄCE PRZYGOTOWANIA TEKSTU DO DRUKU

Wskazówki redakcyjne są dostępne na stronie: <http://www.seia.us.edu.pl/>

1. Wszystkie teksty powinny być napisane w edytorze Word, czcionką Times New Roman, 12 pkt., z odstępem 1,5 wiersza. Nowy akapit należy rozpoczynać od wcięcia (1 cm).
2. Na pierwszej stronie (w lewym górnym rogu) należy podać imię i nazwisko Autora (czcionka 12 pkt.) oraz pełną nazwę ośrodka, który Autor reprezentuje; w przypadku osób niezatrudnionych na uczelniach – miejscowość.

Poniżej prosimy podać wyśrodkowany tytuł artykułu (czcionka 14 pkt.), oraz napisane czcionką 10 pkt.:

- do 5 słów kluczowych w języku polskim,
  - abstrakt w języku polskim (do 650 znaków ze spacjami),
  - oraz do 5 słów kluczowych (key words) w języku angielskim.
3. Objętość tekstu nie powinna przekraczać 12 stron znormalizowanego wydruku.
  4. W pierwszym przypisie dolnym (oznaczonym gwiazdką* po tytule artykułu) prosimy o podanie informacji o źródłach finansowania badań przedstawionych w tekście (pełna nazwa grantu/ów, badań statutowych z dokładnymi nazwami instytucji finansujących badania, czas realizacji itd.).
  5. Pod tekstem głównym prosimy zamieścić Bibliografię (styl Chicago) według następującego schematu (czcionka 10 pkt.):

Literatura zwarta

KOWALSKI J., 2008: *Historia Górnego Śląska*. Warszawa.

KOWALSKI J., 2007: *Historia Górnego Śląska*. W: *Górny Śląsk – wczoraj i dziś*. Warszawa, s. 35–48.

Czasopiśmiennictwo

ADAMCZYK A.F., 1990: *Wpływ górnictwa węglowego na wody podziemne*. „Socjologia”, z. 32, s. 41–46.

Netografia

SIWEK T., 2014: *Bez narodowości – nowe zjawisko w Republice Czeskiej i na Zaolziu*, s. 4. *Materiały z konferencji pt. Zaolzie. Genius loci, genius populi, organizowanej w dn. 1–2 sierpnia 2014 w Czeskim Cieszynie i Jabłonkowie*. <http://politologia.uksw.edu.pl/wp-content/uploads/TadeuszSiwek.pdf> [dostęp: 5.08.2014].

W przypadku wątpliwości dotyczących punktów od 1 do 5 prosimy przeanalizować przykłady zamieszczone w 15 numerze SEiA (do pobrania w formie pdf na stronie czasopisma).

Dalsze szczegółowe zalecenia redakcyjne:

Jeśli zamieszczamy cytat, zawsze podajemy stronę pracy, z której pochodzi. Cytaty krótkie piszemy zwykłą czcionką i ujmujemy je w cudzysłów. Jeśli występuje wewnętrzny cudzysłów, powinien być wyróżniony znakami: „«...»”. Dłuższe cytaty piszemy mniejszą czcionką (10 pkt.), z pojedynczym odstępem i ujmujemy je „blokowo”, z wcięciem z lewej, bez cudzysłowu.

Przypisy dolne:

Przypisy każdorazowo zakończone kropką należy umieszczać u dołu strony (czcionka 10 pkt., Times New Roman).

Przypisy dolne powinny być zbudowane według następującego wzoru:

J. KOWALSKI: *Historia Górnego Śląska*. Warszawa 2008, s. 35.

Gdy cytujemy fragment, np. jedną z rozpraw z książki danego autora:

J. KOWALSKI: *Historia Górnego Śląska*. W: IDEM: *Górny Śląsk – wczoraj i dziś*. Warszawa 2008, s. 35–48.

Gdy praca jest fragmentem pracy zbiorowej:

J. KOWALSKI: *Historia Górnego Śląska*. W: *Górny Śląsk – wczoraj i dziś*. Red. J. NOWAK, B. MALINOWSKA-KERN. Warszawa 2008, s. 35–48.

Jeżeli książka jest przekładem:

J. KOWALSKI: *Historia Górnego Śląska*. Przeł. K. ADAMSKA. Warszawa 2008.

Jeśli książka była cytowana w poprzednim przypisie:

Ibidem, s. 35.

Jeżeli książka była cytowana wcześniej (w obrębie jednego rozdziału) – podajemy skrócony opis (a nie op. cit.). Skracając opis bibliograficzny, należy zwrócić szczególną uwagę na to, by był on zapisywany w tej samej postaci. Skróceniu ulegają także opisy prac zbiorowych (nawet jeżeli odwołujemy się do różnych artykułów znajdujących się w tym samym tomie):

J. KOWALSKI: *Historia Górnego Śląska...*, s. 45.

J. KOWALSKI: *Historia Górnego Śląska*. W: *Górny Śląsk – wczoraj i dziś...*, s. 35–48.

M. MALINOWSKA: *Wpływy czeskie w sztuce Górnego Śląska*. W: *Górny Śląsk – wczoraj i dziś...*, s. 56–67.

Jeśli artykuł pochodzi z czasopisma:

J. KOWALSKI: *Historia Górnego Śląska*. „Górny Śląsk – Wczoraj i Dziś” 2008, nr 4 (120), s. 35–45.

Przygotowanie przypisów:**Wymiary i numery**

- przypisy powinny znajdować się na odpowiedniej stronie, tam gdzie znajduje się odwołanie w tekście (nie na końcu artykułu, rozdziału, pracy);
- każdy przypis powinien być zapisywany od akapitu.

Kursywa i cudzysłów

- tytuły cytowanych książek, rozdziałów, artykułów zapisujemy kursywą;
- tytuły czasopism i wydawnictw ciągłych zapisujemy w cudzysłowie.

Łącznik i pauza

- w przypisie podajemy inicjał imienia autora (autorów) i nazwisko (nazwiska). W przypadku podwójnych nazwisk umieszczamy między nimi łącznik bez spacji (DOBRZE: A. Kowalska-Nowak, ŹLE: A. Kowalska – Nowak, A. Kowalska - Nowak, A. Kowalska–Nowak);
- między numerami tomów, części, zeszytów i stron nie stosujemy łącznika (25-35), tylko pauzy (25–35) bez spacji pomiędzy nimi (DOBRZE: 25–35; ŹLE: 25-35, 25 – 35, 25 - 35).

Kropki, dwukropki i przecinki

- odwołując się do rozdziału/artykułu (fragmentu większej całości), po jego tytule i kropce wpisujemy W (zapis dużą literą, bez nawisów kwadratowych) i dwukropek;
- dwukropek stosujemy po nazwisku autora, po frazie „IDEM/EADEM”, a w przypadku odwoływania się do większej całości po „W”;
- przecinek oddziela człony opisu po roku wydania;
- jeżeli podajemy wydawnictwo, to umieszczamy je konsekwentnie we wszystkich przypisach po miejscu wydania, oddzielone od miejsca i roku wydania przecinkami;
- przypisy kończą się kropką.

Duża i mała litera

- stosujemy następujące skróty (zapisywane dużą literą): T. (tom); Cz. (część); Red. (redaktor); Przeł. (przełożył); Oprac. (opracował);
- skróty zapisywane małymi literami to: nr (numer); z. (zeszyt); s. (strona).

Arabskie cyfry, łacińskie określenia

- tomy, części zeszyty – stosujemy numerację cyframi arabskimi (niezależnie od tego, jaki zapis znajduje się w oryginale);
- stosujemy łacińskie określenia: Ibidem, IDEM/EADEM (zależnie od płci).

Fotografie i ilustracje

- przysyłając tekst do publikacji w wersji elektronicznej, fotografie lub inne ilustracje należy załączyć jako osobne pliki (w formacie .jpg, .gif, .bmp, .png lub .tif), zawierając w nazwie każdego pliku: Fot. 1, Fot. 2, Il. 1, Il. 2 itd.;
- zdjęć i innych materiałów ilustracyjnych prosimy nie „wstawiać” w wybranych miejscach tekstu wraz z podpisami pod nimi. Do korespondencji elektronicznej prosimy załączyć sporządzoną w Wordzie listę podpisów pod materiał ilustracyjny według następującego wzoru:

Fot. 1. Obozowisko Pasztunów, zachodni Pakistan (fot. J. Stolarski, lipiec 2005)

Autorzy są odpowiedzialni za uzyskanie i przesłanie do Wydawnictwa UŚ pozwolenia na reprodukcję w ich tekście materiałów ilustracyjnych objętych prawem autorskim. Złożenie tekstu do druku oznacza zgodę na druk bez otrzymania honorarium autorskiego w zamian za otrzymanie egzemplarza publikacji. Redakcja zastrzega sobie prawo do ostatecznej decyzji o zakwalifikowaniu tekstu do druku. Bardzo prosimy o konsekwentne stosowanie powyższych zasad, co znacząco przyspieszy druk planowanej publikacji.

Redaktor
Olga Nowak

Projektant okładki i stron działowych
Aleksander Ostrowski

Redaktor techniczny
Małgorzata Pleśniar

Korektor
Lidia Szumigala

Łamanie
Edward Wilk

Copyright © 2015 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 1506-5790

(wersja drukowana)

ISSN 2353-9860

(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Nakład 120 + 50 egz. Ark. druk. 17,0. Ark. wyd. 21,5.
Papier offset., kl. III 90 g. Cena 28 zł (+ VAT)

Druk i oprawa
EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, Spółka Jawna
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Więcej o czasopiśmie

CENA 28 ZŁ
(+ VAT)